

וראה גם ב"סדר הדורות" (אלף הרביעי - ע' אריסטוטלו) ובאנציקלופדיה-התלמודית (ע' - חכמות חיצוניות) דברים דומים:

חכמות חיצוניות - א. לימוד החכמות

[1234567]

אנציקלופדיה תלמודית

אומות העולם אף בכמה דברים הנוגעים להלכה. יש שכתב שאדם שצריך ללכת בין חכמי הגויים, ראוי לו שילמד מה שיכבדהו בעיניהם, ונמצא שם שמים מתקדש על ידו, וכן יש לאדם ללמוד חכמות וידיעות כשנצרך להן לצורך פרנסתו ואומותו, אבל לא התירו לימוד החכמות שלא לצורך פרנסתו, אלא לשם ידיעת החכמה עצמה, מפני העריבות והנועם שמצא בה.

חכמינו היו בקיאים בכל החכמות, ואמרו עליו על ר' יוחנן בן זכאי שלא הניח מקרא ומשנה הלכות ואגדות דקדוקי תורה ודקדוקי סופרים תקופות וגימטריאות - ונכללים בזה חכמות גדולות בשיעור (הנדסה), מספר ותשבורת - שיחת שדים ושיחת דקלים ושיחת מלאכי השרת, מה שאפשר לדבר עליהן, ונכללו בזה חכמות גדולות מענין הטבע ומה שאחר הטבע.

סדר הדורות

אריסטוטלו הפילוסוף וראש החכמים, היה רבו של אלכסנדר ותלמיד סוקרטו ופלטוני ונולד במצידוניה וחי כ' שנים אחר מיתת אלכסנדר תלמידו ויהיו ימי חייו ס"ב שנים, וכתב שדבר עם שמעון הצדיק על חכמת אלהות והשתומם מאד מעלת חכמת שמעון, ובאיזה פרטים אומר וזה ממה שהשיבני השמעוני, ור' יוסף ש"ט בהקדמת ס' המדות כ' שראה במצרים ספר כתוב בו איך שאריסטו בסוף ימיו הודה על כל הנמצא כתוב בתורת משה ונעשה גר צדק, וכ"כ מגן אברהם לחכם פריצולי, ובס' התפוח כי אף שאריסטו היה מאמין בקדמות עכ"ז השתדל בכל כחו לבטל הדעות הכוזבות ביתר העקרים, ובכוזרי כת"י ריש מ"ב כי חכמת הפילוסופים הועתקו שרשיהם וכלליהם מיהודים אל הכשדים ואח"כ לפרס ומדי ואח"כ ליוון ואח"כ לרומי, ובאורך הזמן לא הוזכרו שנעתקו מהעברים זולתי מן היונים ורומיים. בס' דרך אמונה ח"ב סוף ש"ג מצאתי בשם חכם מופלג...

[אותר החכמות]

נגד האבולוציה ודארווין: (ראה קטע מעתון "מעריב" ו-"מחנה-ישראל" וכן מכתבו של כפיר דדון המביא את פרוש האברבנאל לבראשית ז')

דעת המדענים על "דת" האבולוציה

מדענים בעלי שם עולמי ובעלי פרס נובל מכל העולם, ביניהם המובילים הראשיים בהפצת תורת דרווין, התכנסו במכון וויסטר בארה"ב. כולם הגיעו למסקנה המדהימה שהתפתחות החיים בתהליך מקרי היא בלתי אפשרית מבחינה מדעית, למשל ד"ר שטורצנברגר הוכיח שהסיכוי להתפתחות מולקולות DNA בתהליך אקראי (שבלעדיהן לא יתכן חיים בעולם) קטן מאחד ממיליארד כפול מיליארד כפול מיליארד וכן הלאה מאה פעמים!!! פרופ' ג'ורג' וואלד, שזכה בשני פרסי נובל בתחום הזה, אמר: "בריאה עצמית ללא התערבות כוח רוחני, היא בלתי אפשרית".

למה אנו מתנגדים (ובצדק) שלא יטיפו לבנינו בבית ספר נצרות, איסלם, וכיתות זרות, ואילו הטפת דת האבולוציה מותרת? האם אנו צריכים להמשיך להאמין ולהחדיר לבנינו אמונה שהמדע כבר פסל אותה?

פרטים נוספים: "מחנה ישראל" ת.ד. 5666

ירושלים טל. 02-272233, 02-819970 "מעריב" - 5.10.87

וראה מכתבו של כפיר דדון נגד האבולוציה ודארווין, וכן המלבי"ם:

רד ש ב י ל י א מ ו נ ה

הגהות השמיני

מצאתי כתוב כי אריסטו היוני אשר כל חכמי המחקר נגזרים אחריו ושואבים מספריו שהיה רבו של אלכסנדרוס מקדון שמלך על כל העולם וכאשר כבש אלכסנדרוס ירושלים השליט לאריסטו רבו על אוצר שלמה עליו השלום ואז חקר ודרש על ספרי שלמה ולקחם והעתיקם על שמו והוסיף הוא טעויות משלו ואז גנו הספרים של שלמה כדי להטעות העולם שאריסטו עצמו חיברם משיקול דעתו.

בברכת התורה

אביכור חביב

רחוב שבט בנימין 10/2 אזור י"ב

052-5556746

אריסטו (322-384)

הוגה דעות יווני.

סמוך לשקיעתה זכתה ספרותה הקלאסית של יוון לנציג מכובד ביותר, לאריסטו, שהעריץ את המוזות ועם זאת ידע לרכוש לעצמו עמדה חשובה ביותר כמעט בכל ענפי המדע האנושי.

מתוך הספר "אלף אישים".

אריסטו

תיקון גשמת אריסטו

אריסטו היה ניצוץ אבסולוין שלימד תלמידים שאינם הוגים ונעשו צדוקים, וכן אריסטו היה מבחש התורה ולכסוף חור בתשובה ונתגלגל באנטיגונים שלמד מרבינו הקדוש.

ספר הגלגולים, פרק סה

בברכת התורה

אביכור חביב

ב"ה
לכבוד הרב יוסף מאיר שטיינמאן
לשם יוסף מאיר שטיינמאן אב"ד פאראיז ורמ"ד ש"צא לאור על ידך
אב"ד פאראיז שטיינמאן רבנים לא נברכו בפנים הקדמים
אוצר החכמה
וידי ידך שטיינמאן אב"ד פאראיז רבנים לא נברכו בפנים הקדמים
אוצר החכמה
ראשי לרבני פאראיז פירוש פאראיז (בנאשים ז') לשם יוסף
שטיינמאן רבנים לא נברכו בפנים הקדמים
שטיינמאן רבנים לא נברכו בפנים הקדמים
אוצר החכמה
לשם יוסף מאיר שטיינמאן אב"ד פאראיז ורמ"ד ש"צא לאור על ידך
אב"ד פאראיז שטיינמאן רבנים לא נברכו בפנים הקדמים
אוצר החכמה
ב"ה
כפיר דדון

התורה בראשית ז נח והמצוה

ומכאן וימחו מן הארץ, שהגם שהרבה נשארו עצמותיהם החזקים כמסילי ברזל ולא נמחו, בכ"ו נמחו מן הארץ כי ע"י שטף המים הובלו הספרים לתוך העמקים ורובם נבלעו בעמקי תהום, אשר האדמה פצתה את סיה מעומק תהום ובה וירדו כמה אלפים אמה לעמקי שאול, עד שבצאת נח מן התיבה לא מצא שום רשע מספרי בע"ח ועצמות הענקים ובע"ח הגדולים שהיו קודם המבול. נעזות ה' נאמנה מחכימת פתי להשיב דבר לחכמי הגעאלאגיא, שחופרים בעמקי האדמה ומוצאים עצמות גדולות מענקים ובע"ח גדולים שנאבדו מן הארץ ואינם עוד מימי המבול ואילך, והם מוכיחים מזה קדמות העולם, כי יחשבו את האדמה שעשויה מינים מינים, שבכל עומק ידוע יש מין אדמה אחרת, ויחשבו לסי איכות האדמה שימצאו העצמות שם, ולפי חשבון כמה היה צריך עד שילדו שטחי האדמה שהעולם קדמון מרובא שנים, ושכבר היו בע"ח מימי קדם קודם לזמן היצירה שלנו, וכ"ז הבל וריק, כי בעת המבול פתחה האדמה את לועה ע"י הרעשים שבאו מעומק שאול ותהום רבה והפכה תחתונים למעלה ועליונים למטה והורידה פגרי הבע"ח עמוק עמוק, ונבקה חכמת הדורשים והחופרים לדעת איכות המהפכה הזאת אשר עשתה נפלאות במשך ק"ן יום של עמידת המים, עד שכל הסדרים שסדרו למו החוקרים מאיכות האדמה בכל שטח וכל חשבונותיהם בזה נתבלבלו אז וכל השערותיהם ודמיונותיהם ישא רוח יקח הבל, ולו חכמו ישכילו זאת ויראו מעשי ה' ונפלאותיו במצולת שאול איך מזה את כל היקום מעל פני האדמה ויטביעם בשאול תחתית עדי אובד:

ילקוט מעם לועז (יתרו יט-יז):

[אוצר החכמה]

יתרו יט, יז / מכתב אריסטו לאלכסנדר מוקדון _____ תקיג
 ומעשה היה בפילוסוף גדול (רכה) המפורסם בעולם שנקרא אריסטו.
 שבימי זמננו כתב אגרת לתלמידו אלכסנדר מוקדון מלך יון בזה הנוסח.
 ברוך ה' הפוקח עינים עורות המראה לחטאים דרך ישרה. מהולל יהיה
 בתהלה הנאוה לו, כי אני יודע להללו על הרחמים והחסד הרב שעשה עמי,
 שהוציאני מן השטות הזו שהייתי שקוע בה כל ימי חיי, בעסק חכמת הפילוסופיה
 להסביר כל דבר בדרך הטבע שמוכן על פי השכל. ועשיתי ספרים הרבה בחכמה
 הזו כחול אשר על שפת הים. עד שנתוכחתי עכשיו בערוב חיי עם חכם אחד
 מחכמי ישראל, ובדבריו עמי הראה חכמתו הגדולה, והכרתי את מעלת התורה
 הקדושה שניתנה בהר סיני, והוא משך לבי בדברי התורה שהראה
 לי והסביר לי חידושים אמתיים ופלאים שנעשו. ואני הייתי פרא שלא
 הבינתי שרוב הדברים נהג אותם הקב"ה בדרך פלא חוץ מדרך הטבע.
 ומשראיתי כך, נתתי אל לבי לדרוש ולתור בחכמת התורה שכל דבריה מיוסדים
 על אדני האמת ואין היא כחכמת הפילוסופיה שהיא הבל. ולכן אתה תלמידי
 אלכסנדר המלך הגדול, אל ידיחו ספרי לא אותך ולא את חביריך הפילוסופים,
 שאילו היה בכוחי לאסוף את כל הספרים שחברתי בחכמה הזאת בודאי הייתי
 שורף אותם באש כדי שלא ישאר שום דבר מהם. אבל אין הדבר בידי שכן ספרי
 נפוצו בכל העולם ואי אפשר לכנס כולם. ואני יודע יפה העונש החמור שיענישני
 בוראי על החטא הגדול שחטאתי שאיבדתי הזמן במו ידי והחטאתי רבים. ולכן
 בני אלכסנדר כתבתי המכתב הזה כדי להודיעך לך ולכל חביריך שרוב הדברים
 שרוצים להסביר בדרך הטבע כדי שיוכנו על פי השכל דברי שקר הם, שבודאי
 הקב"ה הוא פטרונו של עולם והוא מנהגו בכוחו הגדול. ומפני שמזלי גרם שספרי
 נפוצו בארצות המערב, אני מודיע עכשיו לכלם שלא יאבדו זמנם בהם, לא
 יסתכלו בהם ולא יגעו בהם בידיהם. שעון גדול הוא לבלות הזמן על ספרי
 פילוסופיה שהיא שקר שאין לו רגלים. ועכשיו אני את נפשי הצלתי בזה
 שהודעתי את טעותי ואשמתי לא חמורה כל כך על העבר, כי לא ידעתי. אבל
 עכשיו שגיליתי הדבר לבריות שחייתי בטעות ולבי נשרף על הזמן שכלילתי
 בהבלים, אני לאלו שלבם נמשך אחרי ספרי, בודאי יהיו בתחתית שאול. ודע
 שכפי שהורה לי אותו חכם מצאתי הרבה דברים בספר משלי שחיבר שלמה
 המלך שלא יגרר אדם אחרי חכמת הפילוסופיה באומרו לשמרך מאשה זרה
 מנכריה אמריה החליקה (משלי ז). אני לעינים שכך רואות. אני לאזנים שכך
 שומעות. אני לי שכליתי גופי וכוחי בדברים מזיקים. וזה שאתה משבח אותי
 ואומר שיצא שמעי בכל העולם בגלל הספרים שעשיתי, ומעריצים אותי הערצה
 רבה, בודאי טוב המות מזה שנפוצו ספרי בכל העולם. וודאי אלו שעוסקים בתורה
 ירשו חי עוה"ב, ואלו שעוסקים בספרי ירשו גיהנם. ואף אני מוכן ליענש על
 כולם. וזה שלא כתבתי לך מכתב זה קודם לכן, כי חששתי שמא תכעס עלי
 ותעשה לי רע. אבל עכשיו גמרתי אומר להודיע לך הדבר, כי יודע אני שלפני
 שיגיע מכתבי זה לידך כבר אהיה נתון בארון עצים, כי הגעתי לסוף ימי. ושלוש
 מן המורה ארסטו הפורש מן העולם לאלכסנדר מלך יון הגדול.

וכן בבמדבר-רבה פר' ב שאפילו* את ענין המחנות והדגלים למדו אומות העולם מישראל ומסכם הרמב"ם בהלכות יסודי-התורה פ"ב שהדרך לאהבת הבורא ית"ש היא בהתבוננות במעשיו ובחכמתו, כמובא בקטע

[אח"ח 1234567]

הבא:

[הערות]

*הערת נאמן"ן ס"ט: בבמדבר רבה לא מצאתי רק
בספר הברית ח"א מאמר כ' סוף פרק ל"ב ע"ש.

הערות נאמן"ן ס"ט: בבמדבר רבה לא מצאתי רק
בספר הברית ח"א מאמר כ' סוף פרק ל"ב ע"ש.

פירוש המדע הלכות יסודי התורה פ"ב פירוש

עשה. והיראה יגיע לה עיקר גדול כמו שאמר דוד (מלכים ק"א י) ראשית חכמה יראת יי'. ואמר שלמה (משלי א י) יראת יי' ראשית דעת, ואמר בזהבה (מלכים לא מד) אהבו את יי' חסידיו. ואמר (שם טו י) אהבי יי' שנאו רע. ולפי שלא תהיה יראה ואהבה אלא בידיעת ברוחי השם נרץ אדם להתבונן בברואיו הקדושים והטהורים. לפיכך הולך הוא לומר כללים גדולים ממעשה רצון העולם, וכללים אלו שזכר הגאון, מהם מה שהוא מבורא למראית העין, ומהם מה שנתבאר במופחים בתחמת העצם ובחכמת השגורת. לפיכך נאמן לדברי הגאון ו"ל שידע הדברים במופחים. והרואה לידע המופחים על דבריו ישתדל בלימוד הסכמות עד שידע ברוחי השם על צוריו:

ג כל מה שברא הקב"ה בעולמו וכו'. כל הנבראים נחלקים לשלושה חלקים. העולם השפל והוא מן דבר הנהווה מד' היסודות, ועולם הגלגלים, ועולם המלאכים. והתחיל בעולם השפל מפני שהוא מבורא לל, וממנו יצא לידעת השאר. וזכר בתחלה בדרך כללי ובפ' רביעי יבאר חלקיו. וכל מה שבעולם השפל נהווה מד' היסודות והם נחלקים לשלושה חלקים. דומם, וזומת, ונפש חיה. דומם פגרים מתים אין להם נפש כלל ואינם מתנועעים אלא במויע. והלמחים י' להם נפש זומתת והם פרים ורבים וי' להם כח הון וכן המוליד אבל אין להם הרגשה. ונפש חיה נחלקת לשני חלקים, מדברת ואינה מדברת. ושאינה מדברת היא כל נפש חיה חוץ מן האדם. ומ

פרק שני א-ב האל הנכבד והנורא הזה מצוה לאהבו וליראה ממנו וכו'. האהבה המלויה לכל דבר נאהב הוא בשביל שני ענינים. האחד בשביל טובה והנאה וחסד שיגיע לאוהב מהנאהב, כמו אהבת עבדי המלך למלך ואהבת האיש לאשה. והשני הוא כשיראה האדם

פרק שני

א האל הנכבד והנורא הזה מצוה לאהבו וליראה ממנו שני ואהבת את יי'

אלהיך ונאמר את יי' אלהיך תירא ב והיאך היא הדרך לאהבתו ויראתו. בשעה שיתבונן האדם במעשיו וברואיו הנפלאים הגדולים ויראה מהם חכמתו שאין לה ערך ולא קץ.

מיד הוא אוהב ומשבח ומפאר ומתאוה תאוה גדולה לידע השם הגדול [א]. כמו שאמר דוד צמאה נפשי לאלהים לאל חי: וכשמחשב בדברים האלו עצמן מיד הוא נרתע לאחוריו וירא ויפחד ויודע שהוא בריה קטנה שפלה אפלה עומד בדעת קלה מעוטה לפני תמים דעות. כמו שאמר דוד כי אראה שמך וגו' מה אנוש כי תזכרנו וגו': ולפי הדברים האלו אני מבאר כללים גדולים ממעשה רבון העולמים כדי שיהיו פתח למבין לאהוב את השם. כמו שאמרו חכמים בענין אהבה שמתוך כך אתה מכיר את מי שאמר והיה העולם: ג כל מה

דבר נאה וייעב בעיניו יאהב ויתאוה לו וכשיגיע לו תהיה לנפשו שמחה גדולה, כמו שיראה האדם אכן טובה יקרה לו בית נאה ומשובח מיד תתאוה נפשו להדבק בו ולגעת אליו. והחלק הראשון הוא אהבה שהיא תלויה בדבר, ואין זה משובח בזהבה הנברא לבורא שהיא אדם אוהב אותו בשביל שהוא נתן לו חיים וממון ונשים, מפני שבשעה שיתן לו הוא אוהבו ובעת שימנע ממנו תבטל האהבה, כמו שאמרו רז"ל (אבות פ"ה מט"ו) האהבה שהיא תלויה בדבר בטל וכו'. והחלק השני היא האהבה האמתית. וכבר נתבאר (פ"ה א) שאין אדם יכול להשיג אמתת הבורא ולא יוכל לדעת אותו אלא ממעשיו וברואיו, כשימצוין בהם ויכיר מהם גדולתו מיד תתאוה נפשו תאוה גדולה להדבק בו ותאהב אותו אהבה גדולה, כפי מה שחשיג מגדולתו תהיה אהבתו. ועל זה לזה בתורה ואמר ואהבת את יי' אלהיך וכו'. ולא נהנו כל המצות אלא שנגיע בהם לזו המדרגה כדכתיב (דברים ל יט) ובחרת בחיים למען תחיה [וגו'] לאהבה את יי'. ויש לנו מעלה היא קודמת למעלה זו והיא פחותה ממנה והיא מעלת היראה. וגם היא נחלקת לשני חלקים. האחת היא יראת עמי הארץ

ומסכם הריב"ש (ר' יצחק בן-ששת, המאה ה-14)

"ואנחנו על חכמינו ז"ל נסמוך, לא נאמין אל חכמי היונים והישמעלים, שלא דברו רק מסברתם ועפ"י איזה נסיון".

"אני מבין שיש השם" - אורן סעיד:

"אני מבין שיש השם"

אורן סעיד, תלמיד בישיבת "נחלים", קיבל פרס בתחרות לנוער שיזמה אוניברסיטת תל-אביב. הנושא: אסטרופיסיקה ואסטרונומיה. חוקי היקום, אומר אורן, הם הוראות היצרן

1234567 אחיח

האוצר החכמה

איריס מילנר

ויס הוקים, כמו שלמדינה יש חוקה. כלומר, יש 'הוראות יצרן': העולם נברא עם קובץ הוראות איך לעשות מה, וזאת התורה. לכן אני משקיע כאן שעות ללמוד סוגיות גמרא: מתוך נטייה אינטלקטואלית להגיע לאמת.

ימה מתאים אתה רוצה לבנות תחנת חלל על המאדים?

"הטבע הוא שפת השפות ולשון הלשונות, את זה ביאליק כתב, ואני רוצה להבין את השפה של הטבע. לכן אני גם מתעסק במדע: דרך ההסתכלות בטבע אני מבין שיש השם".

דיון תיאולוגי קצר עם נער בן 16, אורן סעיד שמו, שלומד בישיבה חמש שעות גמרא ביום וחולם להיות מדען חלל: קודם כל הוכחה מספר שלוש, לפי אקווינאס, לקיומו של האל: "כשאני רואה את כל הכוחות שפועלים ביקום, כוח הכבידה והכוח האלקטרומגנטי וכל אלה, אז אני יודע שיש יד עליונה שמושכת בחוטים. זה אומר שלא כל אחד יכול לעשות מה שהוא רוצה,

זייט יחזיק

אין סתירה בין התורה למדע

וכי החושך הוא מציאות? אולם המדע גילה, שברגע הבריאה היה האור העצום כלוא בתוך 'פלאסמה', וכדי שיוכלו להתהוות אטומים של חומר, היה חיוני שה'פלאסמה' תיפרד מן האור.

לכן גם בקשר ליום השני, ההפרדה בין המים התחתונים למים העליונים. בעבר לא הבינו את המושג 'מים עליונים'. היום אנו יודעים שבחלל יש כמויות אדירות של מים, בצורת גושי קרח ענקיים. כמות המים הזאת מוערכת כגדולה פי אלף מכל המים שעלפני כדור הארץ.

שלוש הדקות הראשונות

דוגמה נוספת: ביום החמישי נוצרו החיים – "שרצו המים שרץ נפש חיה ועוף יעופף על הארץ". מתברר, שבדיוק כך מתארים המדענים את התהוות החיים. המונה הנקוט בפייהם הוא: "התפרצות צורות חיים". זה היה פרץ פתאומי, שאין לו הסבר. אך לנו יש: המאמר האלוקי.

בספרו של הפרופ' אביעזר יש דוגמאות נוספות למכביר. עדיין נותרו שאלות, כמו הבדלי התאריכים. אך התקדמות המחקר המדעי דווקא מקצרת את התהליכים. למשל, היום סבורים שהמפץ הגדול וכל תהליכי התגבשות היקום נמשכו... שלוש דקות בלבד!

הפרופ' נתן אביעזר: עוסק במעשה בראשית

נוצר היקום. אומר הפרופ' אביעזר: "הרי זה בדיוק מה שאומרת התורה, שהעולם נברא יש מאין". הוא מצטט כמה מראשי הקוסמולוגים, הכותבים: "רגע הבריאה נשאר ללא הסבר". אך ליהודי מאמין יש הסבר: "בראשית ברא אלוקים".

הפרדת האור מהחושך

"היום אפשר להבין דבר, שפרשני המקרא התקשו בהסברתו", אומר הפרופ' אביעזר. "התורה מדברת על הפרדת האור מהחושך.

תיאור בריאת העולם בפרשת בראשית הוא עמוק ביותר. על 'מעשה בראשית', הורו חז"ל שלא לעסוק בדברים אלה ברבים, אלא ללמדם רק ביחידות לראויים לזה. מנגד, ככל שהתפתח מדע הקוסמולוגיה (חקר היקום), החל להיווצר הרושם, שהמדע עומד בניגוד למה שנאמר במקרא, וכך נוצר העימות בין דת למדע.

הפרופ' נתן אביעזר, מהמקולטה לפיסיקה באוניברסיטת בראליל, סבור שהדיבורים על סתירה בין דת למדע הם מיושנים. לדעתו, לא זו בלבד שאין סתירה, אלא שדווקא המדע המתקדם ביותר נעשה תואם יותר ויותר לתורה. לא מכבר הוציא את ספרו 'בראשית ברא' (באנגלית; המהדורה העברית בהכנה), ובו הוא מוכיח, כי שלבי הבריאה שבתורה תואמים לחלוטין את שלבי התפתחות העולם על-פי המדע החדש ביותר.

בראיה יש מאין

הפרופ' אביעזר אינו מתיימר לכתוב פירוש מדעי לתורה, אלא לציין את ההקבלה שביניהם. ברור לו, שהתורה אינה צריכה סימוכין. כמרבין אין לו ספק, שכל שיתפתח המדע, יוסברו בצורה מושלמת יותר גם שאלות שכיום עדיין אין עליהן תשובה. אך אפשר כבר להבחין במגמה זו.

בניגוד לעבר, כאשר חשבו שמושג הבריאה הוא בלתי-אפשרי, היום שולטת במדע תיאוריית 'המפץ הגדול'. תיאוריה זו אומרת, שברגע מסוים הופיע מן האין והאפס המוחלט פרץ עצום של אור, שממנו

אריכות חיים עד 900 שנה

הגיל המופלג של הדורות הראשונים בספר בראשית:

הייתכן?

נתן אביעזר

המחלקה לפיסיקה, אוניברסיטת בר-אילן

בין השאלות הקשות בהבנת ספר בראשית, היא שאלת הגיל המופלג המוזכר בעשרים הדורות הראשונים — מאדם הראשון ועד לאברהם אבינו. התורה מדברת על אנשים שחיו יותר מ-900 שנה, אורך-חיים שהגיע לשיא במקרה של מתושלח שחי 969 שנים. איך אפשר להבין אורך חיים כה מופלג של בני-אדם? כל אדם הנמצא בקירבת ישישים רואה עד כמה תיפקוד הגוף הולך ומדרדר כאשר מתקרבים לגיל 100. לכן, הכתוב בתורה על אנשים שחיו מאות רבות של שנים, נראה כבלתי אפשרי לחלוטין.

נסקור את המחקרים המדעיים העדכניים בתהליך ההזדקנות, המראים שעקרונית, אין כל סיבה שמונעת מגוף האדם לחיות הרבה מאות שנים. בנוסף, מחקרים אלה מסבירים למה בפועל, תוחלת-חיים מופלגת אינה מתרחשת. גילויים מדעיים אלה מאפשרים לנו להבין את הכתוב בספר בראשית, הן לגבי הגיל המופלג של אנשים שחיו לפני תקופת האבות, והן לגבי תוחלת החיים הרגילה של האנשים שחיו מאוחר יותר. אנחנו רואים, איפוא, כי גם בנושא תוחלת-חיים מופלגת, המדע המודרני שופך אור חדש על פסוקי התורה. לא זו בלבד שהמדע אינו סותר את התורה, אלא אדרבה, המדע נעשה כלי חשוב להבנתה.

1234567

חוקר מבטיח הארכת החיים ל-250 שנה:

מאת אבי אובליגנר, לוס-אנג'לס
מייקל רוז, פרופ' לביולוגיה ומומחה נודע לאבולוציה
מאוניברסיטת דרום-קליפורניה שבלוס-אנג'לס, שוקר בימים
אלה על מציאת נוסחה מדעית שתעלה את תוחלת החיים של
בני-האדם ל-250 שנה ואפילו ל-300 שנה. "כשזה יקרה, זה ישנה
את אורח החיים שלך, של ילדיך ושל נכדיך", אומר פרופ' רוז.

6 יריעות אחרונות

אכילת דגנים? ■ מגורים בהרים? ■ רכיבה על אופניים? ■ שתיית
כפית שמן ביום? ■ תשכחו מכל מה שחשבתם: מחקר חדש שנערך
בקרוב 240 קשישים שהגיעו לגיל 100 מגלה ממצאים מפתיעים

התלמוד ומדעי תבל

אוצר החכמה

(הרהורים לשיטת הסוגיות עם הש"ס הצמוד)

מבוא - הרב קמלהאר

הרב

הרב ברוד בענדיט גיאייטין, בהקדמתו לספרו "כסף נבחר" (שנת תרכ"ו) כותב:

ואם בימיהם... לא האמינו חכמינו כי יביאו העם את צואריהם בעול התורה, אם לא יכינו להם הדרך בקצרה מה

נעשה אנחנו יתמי דיתמי..."

וכתוצאה מהמצב החליט לחבר

את ספרו ובו 160 סוגיות (כמנין

"כסף נבחר" להועיל לבחורי-

חמד המתאווים גם לדעת שרשי

מחצב התורה..."

גם הרב יקותיאל קאמעלהאר,

בהקדמתו לספרו "התלמוד

ומדעי התבל", (לבוב 1928)

כותב: "ע"י הלמוד בסוגיות

שהם מקובצים מכל מאמרי

הש"ס, הנקל היה גם

לתלמידים צעירים להקשות

ממקום למקום... ולישב דברי

הגמרא והתוס' כי ד"ת עניים

במקום זה ועשירים במקום

אחר..." וכמסקנה מכך, לקט

את פלאי המדע בימיו והוכיח

שכלם כבר הופיעו בתלמוד

(רצ"ב דוגמאות מספרו).

למסקנה דומה הגיע גם הרב

מנחם צבי טאקסין, בספרו

"ידיעות הטבע שבתלמוד"

(וורשא תרס"ג) שכותב

בהקדמתו:

"ועתה אחי הצעיר, פקח עיניך

וראה את דברי המדע המפוזרים

יונתן רזנבלום

מדוע לא תלמוד?

ההצעה להחיל לימודי ערבית, כדי להכיר את תרבות השמים, היא הצעה ראויה. אבל למה לא קצת יהדות, כדי להכיר את השמים הקרובים?

יהודים. וכל דבר שמזוהה איתם להזכר בכך שהם יהודים מרחיק אותם מעורר בהם תיעוב".

אפילו בנגהדיון, שהיה רגיש למתח בין ההנהגה הישראלית לעבר היהודי (עליו מדבר אפלפלד), כלל את לימודי התלמוד בתוכנית הלימודים הבסיסית של חוק התיכון מ-1953. כיום, לעומת זאת, יודע רק חלק קטן מהתלמידים החילוניים אפילו מעט שבמעט תלמוד.

את לימודי התלמוד יש לתכנן כך שלא יהיה כל קשר בינם לבין החוק היהודי הרתי. במקום זאת עליהם להימנע מלעסוק בחומר הנוגע למצוות שכן אדם לחבר רב גניבת דעת, לשון הרע, צדקה, ביקור חולים, שכירת פרעלים, תיווך, כיבוד הורים, הנאה, מיקוח טעות, זכויות יוצרים, נזקי ממון ונזקי שכנים.

מבט מחושב היטב לתלמוד ייתן לתלמידים מושג מה ביחס לדינא האונטולוגיאלית המסורת המצטברת בתלמוד התורה שבשג ושיח התלמודי, וגאווה בלתי מבוססת לגבי הדרך בה נרדנו כמה מהסוגיות האתיות המרעיות ביותר של ימינו כבר ברינונים שק יימו אבות אבותיהם לפני יותר מאלפיים שנה. מעל לכל, הרבה יותר להם תחושה של שותפים פעילים ב"ספר היהודי" הבלתי נגמר של אפלפלד.

נכון, על תלמידים יהודים בישראל להכין את הערכים והידיים בקיבוצו. אבל חשוב מכך שיכינו, ואף יאזכרו, את עצמם קצת יותר. במילתיו של אפלפלד: "הגיע הזמן שגם נגלה חמלה לעצמנו. קצת אהבה לעצמנו. לדחם על הערכים, כן. אבל לדחם גם קצת על היהודים. גם להם מגיעה איזו מילה טובה. מדוע לאהוב גם אותם".

■ ונה יהב, ראש עיריית חיפה, הציע לאחזרה שלימוד השפה הערבית והערבית הערבית ידכ נס כנושא חובה בתוכנית הלימודים בבתי הספר בחיפה. בתגובה, הודיעה שרת התיכון, לימוד לבנת, כי משרד התיכון יגבש תוכנית לימודים מיוחדת עבור בתי הספר בחיפה. יהב לא הסתפק בהגבלת הצעתו לחיפה בלבד; הוא קרא ללימוד השפה הערבית בכל בתי הספר בישראל, מאחר שמחסום השפה "מביא להחרפת הסכסוך היהודי-ערבי". "יש צורך חיוני", אמר, "שהערב יכין את המיעוט".

יש משהו ברעיון, אולם ישנו מיעוט נוסף בישראל החוקק את יתור להבנת הערכים היהודיים. באופן מצער, מודתו של התלמיד היהודי החילוני המצטער כיום ביחס לתרבות היהודית המסורתית, כמעט אינה נופלת מברודו ביחס לתרבות הערבית. זו אינה רק תרבותו של מיעוט גדול בישראל, אלא גם תרבותם של סכני ואבות סכני של היהודי החילוני בן ימינו.

בראיון שעוד עמו ארי שבים מ"הארץ", התמקד הספר אודן אפלפלד בשבר בין התורה הישראלית המודרנית לבין העבר היהודי. לדעתו, "המחלה העיקרית של התורה הישראלית קשורה בכך שרבים כל כך התנתקו כאן לגמרי מהעבר שלהם. כדתו את העבר שלהם". אולם, בכריתות עברם הם למעשה "כדתו איברים פנימיים של הנפש", והשאירו במקור מם "חוד שחוד וחת".

אפלפלד מוסיף ומאשים את כל התנועות היהודיות המודרניות ב"הפגנת האנטישמיות", אליה היו יהודי אירופה חושפים דרך קבע. "היהודים המודרניים לא רוצים להיות יהודים. הם בודדים מלהיות

בכל רחבי ים-התלמוד, איך רבותינו שחיו לפני 1500 שנה, כל חכמה לא נעלמה מהם..."
בסקר שנערך ע"י מוסד וואן-ליר בירושלים נתקבלו, בין היתר הממצאים לפיהם:
84 אחוז - לא קראו כלל "תלמוד" בחייהם.

ול-90 אחוז "התלמוד" אינו עוד מרכזי! (צלום הסקר בעמ' 1082)

בהיותי מייסד וראש ישיבת בני-עקיבא נחלים, מאז שנת תשט"ו (לפני 50 שנה), נוכחתי שגם בדורנו, מן ההכרח למצוא דרך לקרב את ים התלמוד לתלמידנו הצעירים ולאחר ניסוי אישי שערכתי במשך חמש שנים, הנני להגיש בזאת את הספר הנ"ל במהדורה הראשונה, "נחלי-לימוד" המכיל את ההוראה לפי סוגיות ובשיטת הש"ס-הצמוד, תוך שילוב חידושי המדע והטבע כפי שמופיעים בש"ס, ואביא מספר קטעים מספר "התלמוד ומדעי התבל":

התלמוד ומדעי התבל.

אחיד 1234567

ליקוטים מתוך

ספרי הרב הגאון

ר' יקותיאל ארי' קאמלהאר נ"י

(מבוא לשיטת הלימוד לפי סוגיות בש"ס)

הרב יקותיאל ארי' קאמלהאר נ"י
הדפוס: תשס"ו

הצופה לדורו

תולדות חייו ופעלו של
הרב יקותיאל ארי' קמלהאר זצ"ל
מאת
יוסף מנדשין

הוצאת ראובן סם בנים, ירושלים תשס"ו

אוצר החכמה

"התלמוד ומדעי התבל - נתיבות התלמוד"

בשער ספרו זה (שנדפס בלבוב בשנת תרפ"ח) מוגדר החיבור: "מבוא התלמוד ע"פ נתיבות החכמה", היינו גילוי פנים חדשות בתלמוד לאור חכמות העולם. והדבר בא לידי ביטוי בשתי מגמותיו של הספר: **הבנה חדשה בסוגיות** הגמרא ע"פ הקדמות הלקוחות ממדעי התבל, והבלטת **ידיעתם של חז"ל במדעים השונים** ובדברים שנדמה לנו כי נתחדשו רק ע"י מדעני הדורות האחרונים.

שנים רבות אסף ריא"ק את החומר לבנין הספר: בדפים שנותרו בידינו משנות עלומיו רשומים ראשי-פרקים וציונים לקישור התלמוד והמדעים, ובמפורש מדבר הוא על נושא זה כשהוא מזכיר - עוד בימי המלחמה העולמית - את הפרוייקט המתוכנן "ששה סדרי חכמה". רעיונות ועקרונות רבים משלו שקועים בחיבור זה, וחינוכיים הם בעיקרם. מסקירת הספר ומאמריו נעמוד על פשרם.

בשער הראשון, הוא "שער זהר תורה", סוקר המחבר את שיטות הלימוד השונות, ולדעתו המובחרת שבהן היא **היכולת למצוא בתלמוד את הפתרון ההלכתי והתורני לכל המאורעות והספיקות המתחדשים**. מפתחה זו עובר הוא לשער השני - "שערי זוהר חכמה" - בהקדימו שאל להם לתלמידים בראותם כי התלמוד נוסד גם על החכמה והמדע, לחשוב שחובתם מעתה להקדים ולעסוק בחכמות התבל קודם ללימוד התלמוד, בה בשעה שמטרתו היא לחבב עליהם את התלמוד "שממנו לא יזוזו לעולם ויהגו בו יומם ולילה". אף חז"ל וגדולי החכמים כהרמב"ם

לא עסקו במדעים לשמם, אלא עשאו "לרקחות ולטבחות ולהראות העמים את יופיה", וכמובל בדברי הגמרא (פ"א דביצה) שעל כל הידיעות שנאמרו שם בטבעם של בעלי-החיים נשאלה השאלה התכליתית: "למאי נפקא מינה?", מה לזאת ולעולמו של הקב"ה שאינו אלא ד' אמות של הלכה...

אגב כך מגלה המחבר פנים חדשות בהבנת דברי הגר"א מוילנא שביקש שיתרגמו מספרי חכמי האומות ללשון קדשנו כי "כל מה שיחסר לו לאדם מחכמות העולם נגד זה יחסר לו עשרת מונים מן התורה", שאין כוונתו להשפיל את לומדי התורה לבדה (כפי שדימה חוקר מסויים) אלא רצונו לומר שמי שאינו מכיר בחכמות נראים לו דברים רבים בסוגיות התלמוד כדברים של מה בכך, ויקראם בהעברה בעלמא.

וכך בחור ישיבה שיצא את כתלי בית המדרש, ובבואו בין משכילים המשותחים בחכמות העולם עלול הוא להרגיש עצמו נחות לעומתם, ברם אם אך ידע (בקראו את הספר שלפנינו) את הטרמינולוגיה של מדעי התבל, יווכח כי בתלמודו שרכש בישיבה נכללו גם חכמות אלו - אלא שנתכנו בכנויים אחרים.

בתקופה שיצאו מבני עמנו לבזות את התלמוד ולומדיו, עלינו "להראות העמים את יפיו" ורוב החכמות הצפונות בו, לטפח את הגאווה בכבוד התורה וחז"ל ולהשתבח בתהלתם - כאשר עשה רבנו יהודה הלוי בספר 'הכוזרי'.

בהקדמתו מייעד המחבר את ספרו זה לתלמידי הישיבה המתחילים או לבוגרים שיצאו את כתלי הישיבה ועדיין קובעים עתים לתורה. ומי שלמד את המסכת עצמה פעם ופעמים ואח"כ יקח את החיבור הנוכחי יבין וישכיל את העקרים והשורשים העולים ממנה, דברים שהתלמיד המתחיל אינו מסוגל להבחין בהם בשעת לימודו, וכך יקבל השגה ממהות התלמוד ולימודו. תועלת שניה היא שלא יצטרכו להקדיש זמן רב לחזרת המסכת, ובמשך ימים אחדים ניתן לחזור על כולה ע"י שינון הכללים שב'נתיבות התלמוד', ובינתיים יוכל להמשיך וללמוד מסכתות נוספות.

מרבנים רבים קיבל הערות חשובות בפלפולא דאורייתא, וגם ביניהם היה מי שגילה דעתו בבירור כי "זה זמן רב נודע לנו שם האיש קאמעלהאר ומבאר חכמתו שאבנו זה זמן רב, אבל עכשיו ראיתי כי ספרו זה עלה על כל ספריו בחכמה ודעת. אמת, כשאני לעצמי, יותר שבעתי עונג מחלק ב' דספרו, מהרב קאמעלהאר אנו מחכים גדולות ונצורות על ים התלמוד" - כך כותב לו הרב והמחבר המפורסם ר' יקותיאל יהודה גרינוולד, המוסיף אגב כך ומעיר על דברים רבים לאורך כל החלק של 'נתיבות התלמוד'. (אך הריא"ק לא רווה נחת מגישתו זו של הרב גרינוולד ובמכתב-מענה - שהרב גרינוולד הדפיסו לימים בקובץ 'אוצר נחמד' - מוכיחו על שלא "שם מעינו על כל הפרקים והשערים של 'התלמוד ומדעי התבל', אשר חכם לב כיוצא-בו היה לו מקום וכר נרחב להתגדר בו לעבוד על שדה התלמוד בשדה אשר לא עובד בו". ובהזדמנות זו מסביר הוא לו את מטרתו האמתית של חיבור זה: "לא כדי להראות לעמים ושרים את יפיה של תורתנו הק' וחכמת חז"ל עבודתי עבודתי - כאשר ישער כמ"ה - אלא בשביל ת"ח ורבנים וסופרים כמעלת כב' סללתי את הדרך לעבוד במקצועות חדשים ובענפים חדשים להגדיל תורה ולהאדירה בזמן הזה, בזמן שגם בחורי הישיבות ממלאים כריסם בחכמות חיצוניות, ואת התלמוד ילמדו רק כדי להשיג רבנות למראית עין ולפנים, להם וכיוצא בהם צריכים להראות את התלמוד בהדרו ובזוהרו! יעבור נא כמ"ה... עוד הפעם את הסי' 'התלמוד ומדעי התבל' על פני כולו מהחל ועד גמירא, אז יראה מה מטרת ספר זה ומה מעשהו, והאוצר של רעיונות חדשים האצורים בו..."

אף דברי בקורת כתבו אליו המעיינים, וכאשר היה צפוי לספר מסוג זה, באו הבקורות הן מן המיימינים והן מן המשמאילים...

כותב לו הד"ר חיים צ'רנוביץ ("רב צעיר") שכידוע לא היה מ"גדולי המאמינים" שבדור, ומחווה את דעתו שאין הוא נוטה לראות בחכמי התלמוד מלאכים ונביאים ולכן מתנגד הוא למגמת המחבר להוכיח את ידיעת חז"ל בכל החכמות, וגם אין הוא מסכים לביאוריו של ריא"ק לאגדות התלמוד ומעשי-נסים שבו. ואם יש משהו שהוא שמח בו, הרי זה שהרבנים מתקרבים לקראת מדעי התבל...

בשולי מכתבו של "רב צעיר" מציין ריא"ק סתירות לדעותיו מדברי חכמי האומות הטוענים כי חז"ל ידעו ממדעי התבל יותר מאשר ידעו המדענים בני דורם, ומכה על קדקדו שלא רק בדברים המאוחרים אין הוא מאמין - כהודאת עצמו - אלא גם בדברי התלמוד איו בו אמונה.